

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Т. В. Момот, М. В. Кадничанський

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять, самостійної роботи
та виконання розрахункової роботи з дисципліни

«ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА»

*(для студентів 4 курсу напряму підготовки (0502) 6.030601 «Менеджмент»
(МО, ММТ, МОМГ, МОМС, МГКТС) заочної форми навчання))*

Харків
ХНАМГ
2010

Методичні вказівки до практичних занять, самостійної роботи та виконання розрахункової роботи з дисципліни «Фінанси підприємства» (для студентів 4 курсу напрямку підготовки (0502) 6.030601 «Менеджмент» (МО, ММТ, МОМГ, МОМС, МГКТС) заочної форми навчання)) / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Момот Т. В., Кадничанський М. В. – Х.: ХНАМГ, 2010. - 59 с.

Укладачі: Т. В. Момот, М. В. Кадничанський

Рецензент: к.е.н., проф. Н.І. Гордієнко

Рекомендовано кафедрою "Облік і аудит", протокол №1 від „28” серпня 2009 р.

ВСТУП

Фінанси підприємств є основою грошово-кредитної системи держави, головною ланкою його економіки. Стан фінансів підприємства значно впливає на формування загальнодержавних і регіональних грошових фондів.

Ніж стійкіше фінансове положення підприємств, тим забезпеченіше держава і його структури, більш повно задовольняються соціальні й інші потреби суспільства.

Роль і значення фінансів підприємств обумовлені ще і тим, що вони обслуговують сферу матеріального виробництва, у якій створюються внутрішній валовий продукт і національний дохід, а отже, і можливості країни по надходженню засобів у бюджет і їхні витрати.

Усі перераховані вище пріоритети фінансів підприємств вимагають їхній відповідного вивчення й осмислення. Це представляється особливо важливим в умовах, коли економіка України переходить до ринкових відносин і в ній спостерігаються кризові явища.

Формування ринкової інфраструктури України передбачає проведення приватизації підприємств, їх демонополізацію, розвиток конкуренції, лібералізацію цін і зовнішньоекономічних зв'язків, а також фінансове оздоровлення усього господарства.

А стабільність кредитної системи України та фінансових відносин в умовах ринку – одна з ключових проблем сучасної економіки.

Таким чином, формування ринкових умов потребує рішення ряду найважливіших проблем, і насамперед – укріплення національної валюти України; перебудова бюджетного планування і фінансування; утворення та удосконалення системи управління фінансовими ресурсами як на підприємстві, так і в галузях в цілому по народному господарству; укріплення самостійності і відповідальності господарюючих суб'єктів; організація фінансового ринку ефективних державних важелів та регуляторів. Все це потребує наукової та економічної оцінки.

В умовах становлення фінансових ринкових відносин необхідно підвищити рівень знань і відповідно підготовку спеціалістів у цих питаннях.

Майбутні фахівці повинні вміти об'єктивно оцінювати економічні процеси, що відбуваються в суспільстві; розуміти суть і тенденції розвитку фінансових відносин і їхніх особливостей у фінансовій сфері, а також у сфері міжнародних фінансів, фінансів господарських одиниць, а також уміти розробляти і вирішувати актуальні питання теорії і практики формування фінансової політики підприємства.

Мета вивчення курсу – формування системи знань з управління фінансами підприємств, операційною та інвестиційною діяльністю, визначення стратегії і тактики фінансового забезпечення суб'єктів господарювання.

Завдання курсу – навчити майбутніх фахівців орієнтуватися в усіх сторонах фінансової діяльності підприємств, сформувати у студентів теоретичні знання, навички та практичні вміння при розгляді конкретних економічних ситуацій і в рішенні практичних задач, які вони зможуть використовувати надалі для створення найбільш сприятливих умов для здійснення виробництва продукції (робіт, послуг).

1. ПРОГРАМА НОРМАТИВНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ 0502 «МЕНЕДЖМЕНТ»

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

1.1 Основною метою курсу є формування у студентів системи знань щодо базових понять у галузі фінансів і фінансового механізму підприємства, змісту окремих напрямів його фінансової діяльності і їх взаємозв'язку.

1.2. Завданням вивчення курсу є теоретична підготовка студентів із питань:

- змісту і функцій фінансів підприємства, їх місця і ролі у фінансовій системі країни;

- особливостей фінансової діяльності підприємства і її основних напрямів; системи зовнішніх і внутрішніх його фінансових відносин;
- сучасних форм державного регулювання фінансової діяльності підприємства і основних нормативно-правових актів України у цій сфері;
- формування і функціонування активів і капіталу підприємства, форм грошового обороту й системи його грошових розрахунків;
- сутності фінансової рівноваги підприємства і чинників, що викликають її порушення; процедур банкрутства і фінансової санації підприємства;
- характеристики фінансового стану і організації розробки фінансового плану підприємства.

2. ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Сутність фінансів і фінансового механізму підприємства

Поняття фінансів підприємства. Місце фінансів підприємства у загальній фінансовій системі країни. Роль фінансів підприємства у забезпеченні ефективного економічного й соціального розвитку країни. Функції фінансів підприємства - ресурсоформуюча, розподільна, контрольна тощо.

Система фінансових відносин підприємства. Характеристика основних форм зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства.

Поняття фінансового механізму підприємства і характеристика його основних елементів.

Тема 2. Фінансова діяльність підприємства і засади її організації

Поняття фінансової діяльності підприємства. Особливості фінансової діяльності підприємства. Основні напрями фінансової діяльності підприємства.

Сутність державного регулювання фінансової діяльності підприємства. Основні завдання і принципи державного регулювання фінансової діяльності підприємств. Напрями й форми державного регулювання фінансової діяльності підприємства.

Засади організації фінансової діяльності підприємства. Особливості

організації фінансової діяльності підприємств різних організаційно-правових форм і розмірів.

Тема 3. Система оподаткування підприємств

Система оподаткування підприємств, поняття і функції. Податкові платежі підприємства і їх класифікація.

Склад і характеристика загальнодержавних платежів. Порядок встановлення і сплати загальнодержавних податків, що сплачуються підприємствами України.

Склад і характеристика місцевих податків і зборів, що сплачуються підприємствами України. Порядок встановлення і сплати місцевих податків і зборів.

Джерела сплати податків, зборів і інших обов'язкових платежів на підприємстві.

Відповідальність підприємств за порушення податкового законодавства.

Тема 4. Активи підприємства

Поняття і склад активів підприємства. Характеристика позаобігових і обігових активів, їх роль у забезпеченні торгово-виробничих процесів на підприємстві. Поняття вартості активів, методи оцінки сукупної вартості активів підприємства.

Необоротні активи: склад, структура. Характеристика основних засобів, їх класифікація. Кругообіг основних фондів. Амортизація, знос основних фондів, основні методи їх нарахування. Фінансові показники руху і використання основних фондів. Методичні підходи до їх розрахунку.

Нематеріальні активи підприємства: поняття, склад, характер їх використання. Особливості оцінки і амортизації нематеріальних активів. Показники оцінки ефективності їх використання.

Довгострокові фінансові вкладення: поняття і їх склад. Особливості відшкодування витрат. Фінансові показники ефективності здійснення довгострокових фінансових вкладень. Вплив довгострокових фінансових вкладень на результати фінансово-господарської діяльності підприємства.

Інші види необоротних активів, характеристика їх складу. Економічна природа формування інших видів необоротних активів.

Обігові активи. Склад і структура обігових активів, їх класифікація. Характеристика основних елементів обігових активів (матеріальні обігові активи, дебіторська заборгованість, грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення, інші обігові активи).

Особливості їх використання в торгово-виробничих процесах підприємства.

Облік і оцінка запасів. Кругообіг обігових активів. Поняття оборотності обігових активів, їх елементи. Тривалість обороту обігових коштів. Методи визначення показників обороту і тривалості обороту обігових активів в цілому і по елементах. Система показників оцінки ефективності використання обігових активів підприємства.

Потреба в обігових активах, фактори, що впливають на неї. Методи визначення потреби в обігових активах. Фінансові джерела формування обігових активів, склад і структура. Поняття балансу обігових активів підприємства.

Тема 5. Фінансові ресурси підприємства

Поняття і склад фінансових ресурсів підприємства. Принципи формування фінансових ресурсів підприємства. Поняття вартості капіталу. Методи оцінки вартості окремих елементів капіталу підприємства. Середньозважена вартість капіталу.

Власні фінансові ресурси підприємства, їх склад і структура. Характеристика внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів підприємства (чистого прибутку, амортизаційних відрахувань, інших внутрішніх джерел). Характеристика зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів підприємства. Особливості формування і напрямки використання окремих видів власних фінансових ресурсів.

Позикові фінансові ресурси підприємства, їх склад і структура. Характеристика окремих видів позикових фінансових ресурсів підприємства

(банківського кредиту; фінансового лізингу; облігаційної позики; товарного кредиту, внутрішніх рахунків до нарахування). Особливості формування і напрямки використання окремих видів позикових фінансових ресурсів.

Поняття структури капіталу підприємства. Роль структури капіталу у забезпеченні ефективної фінансової діяльності і фінансової рівноваги підприємства.

Тема 6. Кредитування підприємства

Сутність і завдання кредитування підприємства. Принципи кредитування. Класифікація форм і видів кредитів, що залучаються підприємствами. Позичковий процент: фактори, що обумовлюють його розмір.

Характеристика форм і видів банківського кредиту. Поняття кредитоспроможності клієнта банку і методи її оцінки. Особливості короткострокового і довгострокового банківського кредитування підприємств. Умови банківського кредитування і їх відображення у кредитному договорі. Фінансові джерела обслуговування банківського кредиту і сплати основної суми боргу.

Характеристика форм і видів фінансового лізингу. Особливості, фінансового лізингу як джерела кредитування підприємств. Умови фінансового лізингу і їх відображення у лізинговій угоді. Форми лізингових платежів підприємства.

Характеристика форм і видів товарного кредиту. Особливості товарного кредиту як джерела формування оборотних активів підприємства. Умови товарного кредиту і їх відображення у комерційній угоді. Сутність і принципи організації вексельного обігу.

Тема 7. Фінансове забезпечення відтворення основних фондів підприємства

Відтворення основних фондів підприємства, його види. Основні ознаки відтворення основних фондів. Просте відтворення основних фондів, його форми. Розширене відтворення основних фондів, його форми.

Капітальні вкладення підприємства як засіб здійснення простого і

розширеного відтворення основних фондів. Структура капітальних вкладень підприємства: поняття технологічної і відтворювальної структури капітальних вкладень. Вплив структури капітальних вкладень на підвищення ефективності виробництва. Поняття рівня прогресивності технологічної структури капітальних вкладень.

Джерела фінансування капітальних вкладень, їх склад, структура і основні засоби фінансування. Власні фінансові ресурси як джерело фінансування капітальних вкладень, їх склад. Позикові фінансові ресурси, основні джерела їх залучення. Фінансовий лізинг як специфічна форма кредитного фінансування відтворення основних фондів підприємства. Інші методи фінансування відтворення основних фондів - державні централізовані капітальні вкладення, іноземні інвестиції.

Ремонт як часткове відтворення основних фондів. Види ремонту. Поточний ремонт основних фондів і його роль у відтворювальних процесах. Капітальний ремонт як форма відтворення основних фондів, економічна доцільність його проведення. Основні фактори, що впливають на зниження витрат із ремонту основних фондів підприємства.

Особливості проведення капітального ремонту в умовах оренди основних фондів.

Потреба підприємства в капітальних вкладеннях, методи її визначення. Бюджетування капітальних вкладень: поняття, основні методичні підходи до його здійснення. Показники ефективності капітальних вкладень, методи їх визначення.

Тема 8. Грошовий оборот і система грошових розрахунків підприємства

Грошовий оборот підприємства: сутність і функції. Грошові кошти як ресурс і результат діяльності підприємства. Грошові потоки підприємства, їх види і механізм формування. Грошові залишки; характеристика їх складу і призначення.

Розрахункові і касові операції підприємства. Існуючий механізм

відкриття і функціонування розрахункових і інших рахунків підприємства в комерційних банках. Розрахунково-касове обслуговування підприємства: сутність, вимоги і принципи проведення. Існуючі форми безготівкових розрахунків і засобів платежу. Розрахункові документи: їх види і вимоги до їх оформлення. Порівняльна характеристика окремих форм безготівкових розрахунків. Операції підприємства з готівкою. Можливі види і порядок оформлення. Порядок здійснення розрахунків. Оплата невідкладних потреб підприємства.

Тема 9. Банкрутство і фінансова санація підприємства

Банкрутство як результат розвитку кризових явищ у діяльності підприємства. Фінансово-економічні передумови і наслідки виникнення ситуації банкрутства.

Правові засади регулювання банкрутства підприємств в Україні. Ліквідаційна процедура провадження справи про банкрутство, порядок і організаційно-фінансові умови її проведення.

Санація підприємства як інструмент протидії банкрутству. Умови й форми проведення санації. Основні інструменти внутрішнього і зовнішнього фінансового оздоровлення підприємства. Зміст і вимоги до розробки бізнес-плану санації.

Тема 10. Фінансовий стан підприємства і його характеристика

Поняття фінансового стану підприємства. Основні елементи оцінки рівня фінансового стану підприємства. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Основні користувачі інформації щодо рівня фінансового стану підприємства.

Рівень фінансової стійкості підприємства і принципи його визначення. Система показників оцінки рівня фінансової стійкості підприємства.

Рівень платоспроможності підприємства і принципи його визначення. Система показників оцінки рівня платоспроможності підприємства.

Оцінка показників ділової активності підприємства: швидкість обертання активів і капіталу підприємства, методи її оцінки. Система показників оцінки

швидкості обертання активів і капіталу підприємства.

Рівень рентабельності активів і капіталу підприємства, методи його визначення. Система показників оцінки рівня рентабельності активів і капіталу підприємства.

Методичні підходи до інтегрованої оцінки фінансового стану підприємства, їх характеристика.

Тема 11. Фінансовий план підприємства

Поняття фінансового плану підприємства. Мета і задачі розробки фінансового плану підприємства. Зміст розділів і основних показників фінансового плану підприємства. Передумови розробки фінансового плану.

Методи розроблення фінансового плану: нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, економіко-математичного моделювання.

Баланс доходів і витрат підприємства, як розподіл фінансового плану, зміст і порядок його розроблення.

План надходження і використання грошових коштів (платіжний календар) – оперативний фінансовий план підприємства, зміст і порядок його розроблення.

Балансовий план як прогноз складу активів і пасивів підприємства, зміст і порядок розроблення.

Розрахунок точки досягнення беззбитковості підприємства - заключний розділ фінансового плану, зміст і порядок розроблення. Поняття порогу рентабельності, методи його визначення.

3. ПРАКТИЧНА РОБОТА

Підприємство по виготовленню СМЗ передбачає продавати ці засоби в асортименті, поданому в таблиці 1.

Таблиця 1– Синтетичні миючі засоби

№ п/п	Найменування СМЗ	Ціна продажу, грн/од.	Витрати на виготовлення од. вир., грн/од.	Об'єм продажу, тис. одиниць
1.	Кристал	1,1	0,65	табл. 2
2.	Орель-Біо	1,0	0,60	по
3.	Паста Око	0,6	0,35	варіантам

ПДВ складає 20% ціни продажу.

Таблиця 2 - Вихідні дані для розрахунку балансового прибутку підприємства по варіантам

Варіанти	Об'єм продажу СМЗ, тис. штук		
	Кристал	Орель	Паста
0-й	300	200	100,0
1-й	250	250	80,0
2-й	350	400	90,0
3-й	300	310	75,0
4-й	290	400	90,0
5-й	270	350	82,0
6-й	260	320	90,0
7-й	290	400	100,0
8-й	350	300	95,0
9-й	400	270	93,0

Продаж майна та інших засобів підприємства (з урахуванням витрат) було здійснено підприємством в таких розмірах (табл. 3):

Таблиця 3 - Дані про продаж основних засобів

№ п/п	Найменування	Сума від продажу, грн.	Витрати, пов'язані з продажем, грн. (балансова вартість)
1.	Майно	табл. 7	табл. 7
2.	Зап. частини	по	по
3.	Сировина, матеріали	варіантам	варіантам
4.	Оренда майна		

Таблиця 4 – Обсяг продажу по майну, основним засобам підприємства

Варіанти	Майно, грн.		Запасні частини, грн.		Сировина і матеріали		Оренда майна, грн.
	ціна продажу	витрати	ціна продажу	баланс. вартість	ціна продажу	баланс. вартість	
0-й	900000	300000	20000	15000	900	600	50000
1-й	200000	80000	–	–	3000	1500	–
2-й	210000	170000	21000	10000	14000	4000	40000
3-й	410000	21000	8000	4000	30000	40000	500000
4-й	500000	400000	60000	40000	-	-	30000
5-й	350000	200000	70000	30000	20000	230000	-
6-й	–	–	45000	30000	28000	29000	29000
7-й	400000	250000	90000	10000	30000	33000	35000
8-й	400000	300000	80000	9000	40000	20000	–
9-й	340000	40000	70000	20000	–	–	90000

Позареалізаційні операції на підприємстві подані в табл. 5.

Таблиця 5- Склад позареалізаційних операцій

№	Найменування	Сума прибутку (збитку), грн.
1.	Збитки минулих років, виявлені в цьому році	табл. 6 по варіантам
2.	Збитки від пожеж	
3.	Збитки від аварій	
4.	Штрафи, отримані підприємством	
5.	Судові витрати, виплачені підприємством	

Таблиця 6 - Позареалізаційні операції на підприємстві по варіантам

Варіант	Збитки (-), прибуток (+) минулих років, грн.	Дивіденди, грн.	Збитки від пожеж	Збитки від аварій	Штрафи, пені, неустойки, витрати	
					отримані +	оплачені –
0-й, 1-й	– 100000	200000	—	90000	+ 25000	—
2-й, 3-й	+ 20000	150000	80000	—	+ 35000	– 20000
4-й, 5-й	– 80000	100000	20000	40000	—	– 10000
6-й, 7-й	+ 60000	—	120000	300000	—	—
8-й, 9-й	– 35000	190000	—	20000	49000	40000

Розрахувати балансовий прибуток по основним елементам та заповнити 1 розділ Ф.2 “Звіт про фінансові результати”.

Зробити відповідні висновки.

4. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

Самостійна робота студента має своєю метою розширення і поглиблення теоретичних і практичних знань у сфері фінансової дисципліни; набуття вміння застосувати теоретичні знання при вирішенні конкретних завдань із фінансово-економічної практики; шукати сучасні наукові досягнення й застосовувати їх при організації управління підприємствами різних форм власності.

У процесі самостійної роботи над курсом «Фінанси підприємства» студент повинен оволодіти як загальнонауковими методами теоретичного узагальнення факторів (методами діалектичної і формальної логіки), специфічними статистичними і економіко-математичними методами аналізу фінансових відносин. Самостійна робота студента повинна привчати його застосовувати сучасну методику економічного аналізу з використанням графіків, таблиць, діаграм економіко-математичних методів і комп'ютерної техніки.

Наполеглива самостійна робота студента над літературними джерелами виробить у нього аналітичне мислення, сформує власний погляд щодо теоретичних і практичних фінансових проблем, навчить його робити обґрунтовані висновки й пропозиції під час вирішення актуальних питань фінансової політики держави в умовах ринкової економіки. У формуванні власного погляду студента, вироблення у нього критичного підходу в процесі аналізу теоретичних і практичних фінансових проблем може сприяти вивченню питань, які мають дискусійний характер. Ознайомлення студентів з періодичними публікаціями може бути дуже корисним у формуванні їх власного світогляду на ті події, що відбуваються у фінансовій сфері в роки ринкової трансформації економіки.

У роботі над навчально-програмним матеріалом важливим є вміння студента самостійно підбирати літературні джерела з будь-якого проблемного питання фінансових відносин як у теоретичному, так і в практичному їх аспекті. Літературні джерела повинні включати повний список монографій, брошур,

статей, нормативних документів, що стосуються того чи іншого проблемного питання фінансових відносин. Процес формування літературних джерел передбачає складання картотеки на основі використання відповідних бібліотечних каталогів (систематичного каталогу наукової, навчальної і довідкової літератури університетської бібліотеки; каталогу періодичних видань, довідників і нормативних матеріалів — у читальному залі бібліотеки; систематичних каталогів інших бібліотек). Студент повинен знати, в яких періодичних виданнях публікуються статті з фінансових питань. Найбільша кількість публікацій з фінансових проблем міститься в журналах: «Фінанси України», «Економіка України», «Фінансова тема», «Економічний часопис».

5. ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота є самостійною письмовою роботою. Мета виконання контрольної роботи з дисципліни "Фінанси підприємств" полягає в розширенні і поглибленні знань студентів з даної дисципліни, розвитку навичок самостійної творчої роботи, опануванні уміннями аргументувати власну точку зору, проводити розрахунки, узагальнювати, систематизувати й аналізувати фінансові і економічні показники тощо.

Контрольна робота як важлива форма навчального процесу має навчити студентів самостійно узагальнювати й викладати літературні джерела, статистичні і інші матеріали, взяті з практики роботи суб'єктів господарювання.

Контрольна робота визначає наскільки глибоко студент засвоїв курс і вміє самостійно викладати окремі питання в рамках вибраної теми.

У контрольній роботі студент повинен показати:

- знання і правильне розуміння закономірностей, що складаються у фінансовій сфері;
- вміння використовувати літературні джерела, аналізувати практичний

матеріал і викладати свої міркування з того чи іншого питання;

- вміння використовувати теоретичні знання у процесі аналізу конкретних цифрових даних.

Контрольна робота складається з теоретичної і розрахункової частин.

Теми теоретичної частини контрольної роботи вибираються залежно від останньої цифри номера у списку групи студента. Студентам дозволяється виконувати контрольну роботу на іншу тему згідно з напрямом їх практичної діяльності, але в цьому разі вибрана тема і план роботи мають бути узгоджені з викладачем, який читає дисципліну «Фінанси підприємства».

ПИТАННЯ ДО ВИКОНАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ЧАСТИНИ РОБОТИ

1. Фінансовий механізм підприємства і його структура.
2. Засади організації фінансової діяльності підприємства. Особливості організації фінансової діяльності підприємств різних організаційно-правових форм і розмірів.
3. Система оподаткування підприємств, поняття і функції. Податкові платежі підприємства і їх класифікація.
4. Необоротні активи: склад, структура. Характеристика основних засобів, їх класифікація. Кругообіг основних фондів. Амортизація, знос основних фондів, основні методи їх нарахування. Фінансові показники руху і використання основних фондів. Методичні підходи до їх розрахунку.
5. Нематеріальні активи підприємства: поняття, склад, характер їх використання. Особливості оцінки і амортизації нематеріальних активів. Показники оцінки ефективності їх використання.
6. Довгострокові фінансові вкладення: поняття і їх склад. Особливості відшкодування витрат. Фінансові показники ефективності здійснення довгострокових фінансових вкладень. Вплив довгострокових фінансових вкладень на результати фінансово-господарської діяльності підприємства.

7. Обігові активи. Склад і структура обігових активів, їх класифікація. Характеристика основних елементів обігових активів (матеріальні обігові активи, дебіторська заборгованість, грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення, інші обігові активи).
8. Власні фінансові ресурси підприємства, їх склад і структура. Характеристика внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів підприємства (чистого прибутку, амортизаційних відрахувань, інших внутрішніх джерел). Характеристика зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів підприємства. Особливості формування і напрямки використання окремих видів власних фінансових ресурсів.
9. Позикові фінансові ресурси підприємства, їх склад і структура. Характеристика окремих видів позикових фінансових ресурсів підприємства (банківського кредиту; фінансового лізингу; облігаційної позики; товарного кредиту, внутрішніх рахунків до нарахування). Особливості формування і напрямки використання окремих видів позикових фінансових ресурсів.
10. Поняття структури капіталу підприємства. Роль структури капіталу в забезпеченні ефективної фінансової діяльності й фінансової рівноваги підприємства.
11. Організація розрахунків платіжними дорученнями. Організація розрахунків платіжними-вимогами-дорученнями. Особливості розрахункових і грошових чеків.
12. Організація проведення розрахунків з використанням акредитива.
13. Особливості вексельного обігу в Україні. Використання в розрахунках простих векселів. Використання в розрахунках переказних векселів.
14. Капітальні вкладення підприємства як засіб здійснення простого і розширеного відтворення основних фондів. Структура капітальних вкладень підприємства: поняття технологічної і відтворювальної структури капітальних вкладень. Вплив структури капітальних вкладень на підвищення ефективності виробництва. Поняття рівня прогресивності технологічної структури капітальних вкладень.

15. Джерела фінансування капітальних вкладень, їх склад, структура й основні засоби фінансування. Власні фінансові ресурси як джерело фінансування капітальних вкладень, їх склад. Позикові фінансові ресурси, основні джерела їх залучення. Фінансовий лізинг як специфічна форма кредитного фінансування відтворення основних фондів підприємства. Інші методи фінансування відтворення основних фондів - державні централізовані капітальні вкладення, іноземні інвестиції.
16. Ремонт як часткове відтворення основних фондів. Види ремонту. Поточний ремонт основних фондів і його роль у відтворювальних процесах. Капітальний ремонт як форма відтворення основних фондів, економічна доцільність його проведення. Основні фактори, що впливають на зниження витрат з ремонту основних фондів підприємства.
17. Рівень рентабельності активів і капіталу підприємства, методи його визначення. Система показників оцінки рівня рентабельності активів і капіталу підприємства.
18. Класифікація кредитів, що надаються підприємствам.
19. Сутність лізингового кредитування підприємств.
20. Вибір оптимального методу амортизації основних засобів.
21. Оцінка ліквідності і платоспроможності підприємства.
22. Оцінка показників ділової активності підприємства: швидкість обертання активів і капіталу підприємства, методи її оцінки. Система показників оцінки швидкості обертання активів і капіталу підприємства.
23. Методичні підходи до інтегрованої оцінки фінансового стану підприємства, їх характеристика.
24. Сутність фінансової стратегії підприємства.
25. Методи фінансового планування на підприємстві.
26. Зміст і порядок складання фінансового плану підприємства.
27. Сутність оперативного фінансового плану.
28. Симптоми й чинники фінансової кризи на підприємстві.
29. Вибір форм фінансової санації.

30. Використання внутрішніх джерел фінансової санації.

31. Правові засади регулювання банкрутства підприємств в Україні.
Ліквідаційна процедура провадження справи про банкрутство, порядок і організаційно-фінансові умови її проведення.

6. ВИМОГИ Й МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ ЧАСТИНИ РОБОТИ

6.1 Вимоги до змісту розрахункової частини контрольної роботи

У процесі написання контрольних робіт необхідно використовувати статистичний матеріал. Можливо також використати практичний матеріал, зібраний за місцем роботи. Зібраний матеріал має бути поданий у формі таблиць, схем, діаграм, графіків. Також дотримуватись таких вимог:

- відповідність основних положень роботи законам України, указам Президента і постановам уряду України;
- змістовність і конкретність викладання;
- достатня повнота викладення питання, тобто слід повністю розкрити явище або елементи досліджуваного процесу, розглянути всі сторони проблеми;
 - завершеність викладення кожної думки;
 - виключення повторів;
 - економічна грамотність;
 - акуратне оформлення контрольної роботи.

Контрольну роботу виконується самостійно. Вона повинна мати чітку й логічну структуру. Якщо в ній наводяться окремі цитати з наукових статей чи монографій, то потрібно вказати автора роботи, її назву, місце і рік видання, сторінку. Те саме стосується тих цифрових даних, які наводяться в контрольній роботі. Якщо аналізується практичний матеріал, то слід вказати конкретний

об'єкт аналізу.

Особливу увагу треба приділяти правильній побудові і наочності таблиць, графіків і діаграм. Вони мають бути логічним продовженням викладених теоретичних положень і служити основою для відповідних висновків. Заголовки таблиць, схем, графіків і діаграм повинні відображати основний зміст ілюстрованого матеріалу. У таблицях мають бути вказані одиниці виміру, назва об'єкта і часовий простір дослідження, а в графіках і діаграмах — масштаб. Таблицям і іншим видам графічного матеріалу рекомендується давати окрему нумерацію.

Необхідно простежити, щоб у роботі не було повторів і суперечностей між окремими її положеннями.

Обсяг контрольної роботи має бути в межах 15-20 сторінок стандартного формату. Зміст роботи повинен відповідати плану, який, у свою чергу, має відображати сутність теми, що розглядається, її внутрішню структуру й логіку дослідження.

Під час написання контрольної роботи слід ознайомити із законодавчими нормативними документами з вибраної теми, публікаціями в періодичних виданнях, підібрати монографічну літературу.

6.2 Оформлення контрольної роботи

Контрольна робота має бути написана чітким розбірливим почерком або набрана на комп'ютері.

Під час оформлення контрольної роботи слід дотримуватися встановлених стандартом вимог: текст роботи слід писати з одного боку білого паперу формату А4, шрифт — 14, Інтервал між рядками — 1,5. Кожна сторінка обмежується полями: зліва — 20, справа — 10, зверху — 20, знизу — 20 мм. Нумерацію сторінок проставляють, починаючи з плану роботи. Титульний аркуш вважається першою сторінкою і номер на ньому не ставиться. Зразок титульного аркуша контрольної роботи наведений в додатку 4.

У кінці текстової частини роботи студент ставить свій підпис і дату

виконання роботи.

Бібліографія містить перелік літератури і інших джерел, використаних під час написання роботи. Список літератури оформляють у такому порядку:

1. Законодавчі матеріали.
2. Укази Президента України.
3. Постанови й декрети уряду.
4. Статистичні збірники.

5. Інструктивні матеріали (інструкції, службові листи і роз'яснення тощо) у хронологічній послідовності.

6. Спеціальна економічна література і публікації в періодичних виданнях (в алфавітному порядку за прізвищами авторів, а колективні монографії — за назвою роботи).

Усі джерела, включені до списку літератури, нумерують послідовно. Завершену контрольну роботу студенти подають на кафедру згідно із встановленим терміном.

Роботи, які не відповідають установленим вимогам, повертаються на доопрацювання.

Контрольна робота здається на перевірку викладачеві у встановлені терміни й оцінюється за результатами захисту («зараховано», «не зараховано»). Студент, який отримав на захисті своєї контрольної роботи «не зараховано», до екзамену з даної дисципліни не допускається.

6.3 Вихідні дані до модельної задачі

У контрольній роботі студенти розв'язують типову модельну задачу (додаток Б), вихідні дані до якої вибирають залежно від порядкового номера студента за списком групи, а також останнього й передостаннього номерів залікової книжки. При цьому буква "А" відповідає передостанній цифрі номера залікової книжки, а буква "Б" - останній цифрі номера залікової книжки. С, Д - цифри порядкового номера студента за списком групи (наприклад 01, 09, 12, 23 і т.д.). За умови погодження з викладачем як вихідні дані студент може

використовувати фінансову звітність реальних підприємств, яку він знайшов самостійно.

Для пошуку інформації можна використати сайти:

<http://www.afr.com.ua>

<http://www.tribuna.net.ua>

<http://www.e-plus.com.ua>

<http://www.smida.gov.ua>

<http://www.sma.ua>

<http://uafr.com.ua>

6.4 Методичні вказівки до виконання розрахункової частини контрольної роботи

Функціонування підприємств за умов конкурентного ринкового середовища зумовлює потребу систематичного аналізу фінансового стану й оцінки фінансових результатів їх діяльності. Фінансовий аналіз здійснюють за системою спеціальних показників, які обчислюють на основі даних фінансового обліку й фінансової звітності підприємств. За результатами фінансового аналізу визначають наявні резерви підприємства щодо поліпшення його фінансового стану. Інформацію, отриману в процесі фінансового аналізу, використовують під час розробки фінансового плану підприємства, а також для прийняття багатьох управлінських рішень.

Система аналізу господарської діяльності підприємства складається з *підсистем* — управлінського й фінансового аналізу.

Управлінський аналіз здійснюють на основі даних управлінського обліку. Це — внутрішньогосподарський аналіз, основне завдання якого — оцінювання облікової інформації для забезпечення обґрунтованого прийняття управлінських рішень менеджерами різних рівнів управління підприємством.

Фінансовий аналіз — це спосіб оцінювання фінансового стану і фінансових результатів діяльності підприємства на основі даних поточного фінансового обліку і фінансової звітності. Оцінка фінансового стану

підприємства потрібна як для його ділових партнерів (постачальників, покупців, банків, інвесторів, контролюючих фінансових органів, фінансових аналітиків), так і для працівників фінансових служб на самому підприємстві.

Основним завданням фінансового аналізу є інформаційне забезпечення прийняття рішень за такими напрямками діяльності підприємства:

1) фінансова діяльність (управління пасивами, забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, визначення оптимального розміру, складу і структури джерел фінансування);

2) інвестиційна діяльність (управління активами, розподіл фінансових ресурсів, визначення оптимального розміру, складу і структури активів підприємства, вибір і реалізація інвестиційних проектів);

3) операційна діяльність (управління поточними витратами і фінансовими результатами, основної і операційної діяльності).

Методи фінансового аналізу — це комплекс науково-методичних прийомів дослідження фінансового стану підприємства. Виділяють неформалізовані й формалізовані методи фінансового аналізу.

Неформалізовані методи ґрунтуються на логічних і морфологічних дослідженнях. До неформалізованих методів належать: метод експертних оцінок, психологічні методи, морфологічні методи, метод порівнянь тощо. Для них характерний певний суб'єктивізм при оцінюванні результатів аналізу.

Формалізовані методи базуються на аналітичних розрахунках. До них належать такі методи: ланцюгових підстановок, арифметичних різниць, балансовий метод, методи факторного аналізу, метод відсоткових чисел, диференціальний і логарифмічний методи, інтегральний метод, метод дисконтування, метод кореляційного і дисперсійного аналізу тощо. Можна виділяти такі групи формалізованих методів фінансового аналізу:

- горизонтальний (часовий) аналіз, який здійснюють шляхом порівняння даних звітності одного періоду з даними звітності за інший звітний період;
- вертикальний (структурний) аналіз на основі обчислення структури

фінансових показників і оцінки впливу на неї певних чинників;

- трендовий аналіз, що ґрунтується на порівнянні значення показників звітності підприємства за певний період часу з рядом аналогічних даних за попередні звітні періоди і побудові на цій основі тренду (прогнозу);
- аналіз відносних показників (коефіцієнтів) на основі обчислення відношення між окремими позиціями однієї форми звітності або позиціями різних форм звітності підприємства;
- порівняльний аналіз зведених показників звітності різних підрозділів підприємства чи дочірніх підприємств (внутрішньогосподарський аналіз) або порівняння даних підприємства з аналогічними даними підприємств-конкурентів чи середніми показниками в галузі тощо (міжгосподарський аналіз);
- факторний аналіз на основі визначення впливу певних факторів на значення конкретного показника (без урахування фактора невизначеності — детермінований факторний аналіз або з урахуванням фактора невизначеності — стохастичний факторний аналіз).

Результати фінансового аналізу використовують при розробці фінансових прогнозів і планів підприємства.

Фінансовий стан підприємства — це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських чинників і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів підприємства.

Основними інформаційними джерелами для оцінювання фінансового стану підприємства є:

- показники фінансової звітності підприємства, зокрема балансу (форма № 1); звіту про фінансові результати (форма № 2); звіту про рух грошових коштів (форма № 3); звіту про власний капітал (форма № 4); приміток до річної фінансової звітності (форма № 5);
- показники статистичної звітності підприємства;
- дані поточного бухгалтерського обліку.

Фінансовий стан підприємства аналізують за такими групами показників:

- показники оцінки майнового стану;
- показники оцінки прибутковості і рентабельності;
- показники ліквідності і платоспроможності;
- показники фінансової стійкості і стабільності підприємства;
- показники оцінки ділової активності й руху грошових коштів підприємства;
- показники оцінки акціонерного капіталу.

На основі даних заповненої фінансової звітності (баланс - форма 1 і звіт про фінансові результати - форма 2) необхідно провести оцінку фінансового стану підприємства, зробити висновки й навести рекомендації щодо його поліпшення.

Контрольну роботу виконують в такій послідовності:

1. Заповнюють фінансову звітність, значення показників в якій вибрані залежно від варіанта студента й номера його залікової книжки.
 2. Проводять горизонтальний аналіз балансу й звіту про фінансові результати і виявляють тенденції зміни показників із зазначенням позитивних і негативних сторін цих змін. Цю роботу доцільно виконувати у вигляді таблиці.
 3. Проводять коефіцієнтний аналіз із розрахунком таких показників (на початок і на кінець звітного періоду) [3, 4, 5, 6, 7, 8 10]:
- *Показники майнового стану, до яких належать:* частка оборотних виробничих фондів у обігових коштах; частка основних засобів в активах; коефіцієнт зносу основних засобів; коефіцієнт оновлення основних засобів; частка довгострокових фінансових інвестицій в активах; частка оборотних виробничих активів; коефіцієнт мобільності активів.
 - *Показники ділової активності, до яких належать:* оборотність активів (обороти); фондвіддача; коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороти); період одного обороту обігових коштів (днів); коефіцієнт

- оборотності запасів (обороти); період одного обороту запасів (днів); коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороти); період погашення дебіторської заборгованості (днів); коефіцієнт оборотності готової продукції; період погашення кредиторської заборгованості (днів); період операційного циклу (днів); період фінансового циклу (днів); коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність).
- *Показники майнового стану, до яких належать:* частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах; частка основних засобів в активах; коефіцієнт зносу основних засобів; коефіцієнт оновлення основних засобів; частка довгострокових фінансових інвестицій в активах; частка оборотних виробничих активів; коефіцієнт мобільності активів.
 - *Показники ділової активності, до яких належать:* оборотність активів (обороти); фондвіддача; коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороти); період одного обороту обігових коштів (днів); коефіцієнт оборотності запасів (обороти); період одного обороту запасів (днів); коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороти); період погашення дебіторської заборгованості (днів); коефіцієнт оборотності готової продукції; період погашення кредиторської заборгованості (днів); період операційного циклу (днів); період фінансового циклу (днів); коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність).
 - *Показники рентабельності, до яких належать:* рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності; рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком; рентабельність власного капіталу; рентабельність виробничих фондів; рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації; рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності; рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком; коефіцієнт реінвестування; коефіцієнт стійкості економічного зростання; період окупності капіталу; період окупності власного капіталу.
 - *Показники фінансової стійкості, до яких належать:* обсяг власних обігових коштів (робочий, функціонуючий капітал); коефіцієнт

забезпечення оборотних активів власними коштами; маневреність робочого капіталу; коефіцієнт покриття запасів; коефіцієнт фінансової незалежності (автономії); коефіцієнт фінансової залежності; коефіцієнт маневреності власного капіталу; коефіцієнт концентрації позикового капіталу; коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування); показник фінансового левериджу; коефіцієнт фінансової стійкості.

- *Показники ліквідності, до яких належать:* коефіцієнт ліквідності поточної (покриття); коефіцієнт ліквідності швидкої; коефіцієнт ліквідності абсолютної; співвідношення короткострокової дебіторської і кредиторської заборгованості.

При розрахунках потрібно записувати формулу, за якою визначається той чи інший показник з розшифруванням значень, що входять до неї. Розрахунки вищезазначених показників необхідно супроводжувати відповідними поясненнями й коментаріями, в яких потрібно зазначати позитивні й негативні зміни, відповідність показника нормативному значенню тощо.

Формули розрахунку й пояснення основних фінансових показників наведені в додатку В.

4. На основі проведених розрахунків необхідно зробити висновки про загальний фінансовий стан підприємства й запропонувати шляхи його поліпшення.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що означає поняття "фінанси"? Необхідні умови ефективного функціонування фінансів.
2. Наведіть визначення терміну "фінанси підприємства". Роль фінансів підприємств у забезпеченні економічного і соціального розвитку України.
3. Складові сфери фінансових відносин підприємства.

4. Сформулюйте визначення "фінансові ресурси підприємства". З яких елементів складається загальна сума фінансових ресурсів підприємства?
5. Основні функції фінансів підприємства.
6. Що таке організація фінансів підприємства, на яких принципах вона базується?
7. Структура фінансової служби підприємства. Функції фінансової служби підприємства
8. Що передбачає поточна оперативна діяльність фінансової служби підприємства?
9. Сутність і спрямованість контрольної-аналітичної роботи фінансової служби підприємства.
10. Класифікація грошових витрат підприємства за економічним змістом і цільовим призначенням.
11. За якими ознаками і як розподіляються витрати на виробництво і реалізацію продукції (виконаних робіт, наданих послуг)? Що входить до витрат на виробництво і реалізацію продукції (виконаних робіт, наданих послуг) у бухгалтерському обліку? Наведіть формулу для розрахунку витрат на виробництво і реалізацію продукції.
12. За якими елементами групують витрати, що включаються у собівартість продукції (виконаних робіт, наданих послуг)? Структура витрат на виробництво продукції (виконаних робіт, наданих послуг). Як підприємства групують витрати за цією структурою?
13. Як групують витрати за статтями калькуляції для окремих видів продукції?
14. Мета планування витрат на виробництво і реалізацію продукції (виконаних робіт, наданих послуг). За якими методами вона здійснюється?
15. Як підприємство планує умовно-постійні витрати і який показник використовує для визначення мінімального обсягу випуску продукції? Сутність ефекту виробничого важеля. Позитивні результати, які може дати зниження

витрат на виробництво і реалізацію продукції (виконаних робіт, наданих послуг). За рахунок яких резервів можна досягти цього?

16. Класифікація грошових надходжень підприємств. Що входить у виручку від реалізації продукції, виконаних робіт і наданих послуг?

17. За якими методами визначається момент реалізації продукції?

18. Напрями розподілу виручки від реалізації продукції, виконаних робіт і наданих послуг.

19. Сутність методів нарахування амортизації основних засобів і особливості їх застосування.

20. Показники стану й ефективності використання основних засобів підприємств.

21. Що означає поняття "капітальні інвестиції (капітальні вкладення)"? Як визначається їх розмір? Джерела фінансування.

22. Види ремонту основних засобів. Як вони здійснюються і фінансуються?

23. Роль вартісного оцінювання у процесі фінансування оборотних засобів і коштів підприємства і її складових. Сутність і методи вартісного оцінювання оборотних засобів і коштів.

24. Наведіть схему кругообігу оборотних засобів підприємства.

25. Від чого залежать розміри оборотних засобів підприємства? Методи розрахунку нормативів оборотних коштів і їх особливості.

26. За якими етапами визначається планова потреба в оборотних коштах?

27. Джерела формування оборотних коштів підприємства.

28. Наведіть визначення поняття "фінансування підприємства". Види і форми внутрішнього й зовнішнього фінансування.

29. Сутність і мета емісії цінних паперів. Форми цінних паперів.

30. Принципи кредитування підприємств.

31. Як класифікують кредити за способом отримання, терміном і способом погашення? Особливості їх використання.

32. Класифікація кредитів залежно від наявності забезпечення і за цільовим призначенням.
33. Особливості і види комерційного кредиту.
34. Сутність таких методів фінансування, як лізинг і факторинг.
35. Охарактеризуйте поняття "інвестиції". Завдання, які допомагають вирішувати на підприємстві інвестиції.
36. За якими ознаками і як класифікуються інвестиції?
37. Суб'єкти інвестиційної діяльності. Як їх класифікують?
38. Що може бути об'єктом інвестиційної діяльності? Можливі джерела інвестиційної діяльності підприємств.
39. Основні форми фінансування інвестицій.
40. Групи й форми реального інвестування.
41. Що означає поняття "цінні папери"? Типи портфелів цінних паперів, які можуть формуватися підприємством.
42. Наведіть визначення поняття "планування фінансової діяльності підприємства". Його основні завдання.
43. Які методи використовують у практиці планування фінансової діяльності підприємства?
44. Сутність і результат перспективного планування фінансової діяльності підприємства.
45. За якими методами можна розраховувати обсяг майбутніх продаж підприємства?
46. Поточне планування фінансової діяльності підприємства. Етапи оперативного планування фінансової діяльності підприємства.
47. Складові фінансового розділу бізнес-плану підприємства.
48. Мета застосування на підприємстві системи бюджетного планування. Види бюджетів.
49. Сутність і завдання оцінки фінансового стану підприємства.
50. Види фінансового аналізу підприємства. Прийоми аналізу фінансового стану підприємства.

51. Складові статистичного, бухгалтерського й економіко-математичного методів фінансово-економічного аналізу підприємства. За якими моделями може здійснюватись фінансовий аналіз підприємства?
52. Етапи попередньої (загальної) оцінки фінансового стану підприємства.
53. Етапи аналізу фінансової стійкості підприємства.
54. Які фінансові показники використовують для характеристики фінансової стійкості підприємства?
55. Порядок здійснення аналізу кредитоспроможності підприємства.
56. Складові аналізу оборотності оборотних коштів. Які показники при цьому визначаються?
57. Етапи комплексної оцінки фінансового стану підприємства.
58. Сутність фінансових ризиків. Класифікація фінансових ризиків за можливістю страхування, рівнем фінансових втрат і сферою виникнення.
59. Класифікація фінансових ризиків за можливістю передбачення, тривалістю впливу, можливими наслідками.
60. Методи, за допомогою яких оцінюють фінансові ризики. Особливості цих методів.
61. Шляхи нейтралізації фінансових ризиків. За яких умов вони використовуються?

ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Тема 1. Сутність фінансів і фінансового механізму підприємства

1. Фінанси являють собою систему економічних відносин, що пов'язані з:

- а) формуванням і розподілом грошових коштів;
- б) розподілом і використанням грошових коштів;
- в) формуванням і використанням грошових коштів;
- г) формуванням, розподілом і використанням грошових коштів.

2. *Фінансова система держави включає:*

- а) сферу державних фінансів;
- б) сферу державних фінансів і фінансів підприємств;
- в) сферу державних фінансів і домашніх господарств;
- г) сферу державних фінансів, фінансів підприємств і домашніх господарств.

3. *Реальний грошовий оборот, в результаті якого здійснюється відшкодування поточних витрат, що виникли протягом одного виробничого циклу:*

- а) авансування;
- б) інвестування.

4. *Реальний грошовий потік, що пов'язаний з використанням фінансових ресурсів на фінансове відтворення:*

- а) авансування;
- б) інвестування.

5. *До функцій фінансів підприємств не належить:*

- а) формування фінансових ресурсів для забезпечення поточної фінансово-господарської діяльності господарюючого суб'єкта;
- б) інвестування і кредитування частини підприємств за рахунок коштів бюджетів різних рівнів;
- в) оптимізація пропорцій розподілу загальної суми фінансових ресурсів підприємства;
- г) здійснення фінансового контролю за результатами діяльності підприємства.

6. *До внутрішніх фінансових відносин господарюючого суб'єкта не належать відносини з:*

- а) окремими структурними підрозділами;
- б) акціонерами;
- в) персоналом;
- г) партнерами по операційній діяльності.

7. *Під фінансовою стратегією підприємства слід розуміти:*

- а) систему завдань конкретного етапу розвитку фінансів підприємства;
- б) систему пропорцій і співвідношень основних фінансових показників, що характеризують структуру активів і капіталу підприємства;
- в) систему принципово нових форм і методів перерозподілу грошових потоків підприємства;
- г) систему довгострокових цілей фінансової діяльності підприємства.

8. *Активи підприємства, фінансові зобов'язання, інвестиції, грошові потоки, фінансові ризики є:*

- а) елементами механізму управління фінансовою діяльністю підприємства;
- б) елементами державного правового і нормативного регулювання фінансової діяльності підприємства;
- в) об'єктом фінансових відносин;
- г) суб'єктом фінансових відносин.

Тема 2. Фінансова діяльність підприємства і засади її організації

1. Що таке: фінансове планування? перспективний фінансовий план? поточний фінансовий план? оперативний фінансовий план?

- а) баланс грошових надходжень;
- б) баланс доходів і видатків;
- в) платіжний календар на місяць, на 10 днів, на 5 днів;
- г) розрахунок потреби у фінансових ресурсах для операційної і інвестиційної діяльності;
- д) розробка фінансового забезпечення загального розвитку підприємства на п'ять років;
- е) розрахунок витрат і відрахувань;
- ж) прогноз звіту про прибутки й збитки;
- з) перевірна таблиця до фінансового плану (шахматка);
- і) прогноз балансу активів і пасивів;
- й) визначення цілей фінансової стратегії.

2. Балансовий метод - це...

- а) економіко-математичне моделювання;
- б) розрахунково-аналітичний метод;
- в) метод балансування підсумкових показників;
- г) нормативний метод;
- д) ув'язка фінансових показників дохідної і видаткової частин фінансового плану.

3. Яке призначення поточного фінансового планування?

- а) контроль за платоспроможністю підприємства;
- б) фінансове забезпечення інвестиційної діяльності;
- в) фінансове забезпечення загального розвитку підприємства;
- г) контроль за своєчасністю платежів;
- д) фінансове забезпечення досягнення стратегічних цілей;
- е) контроль за своєчасністю грошових надходжень;
- ж) фінансове забезпечення поточної виробничої діяльності.

Тема 3. Система оподаткування підприємств

1. Податок на додану вартість, акцизний збір, мито відносяться:

- а) до ціни продукції;
- б) до собівартості продукції;
- в) до результатів інвестиційної діяльності;
- г) до фінансових результатів.

2. Податок на додану вартість – це:

- а) податок на виробника продукції;
- б) податок на посередницькі структури;
- в) податок на торговельне підприємство;
- г) податок на споживача.

3. Відрахування на обов'язкове соціальне страхування, обов'язкове пенсійне страхування відносяться:

- а) до ціни продукції;
- б) до собівартості продукції;
- в) на фінансові результати;
- г) до результатів інвестиційної діяльності.

Тема 4. Активи підприємства

1. Економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються з метою одержання доходу, являють собою:

- а) власний капітал підприємства;
- б) статутний капітал підприємства;
- в) зобов'язання підприємства;
- г) активи підприємства.

2. Майнові цінності підприємства, що багаторазово беруть участь у процесі господарської діяльності й переносять свою на вартість продукції поступово, частинами, являють собою:

- а) власний капітал підприємства;
- б) статутний капітал підприємства;
- в) необоротні активи підприємства;
- г) оборотні активи підприємства.

3. Майнові цінності підприємства, що беруть участь у процесі господарської діяльності й повністю використовуються впродовж одного виробничого циклу, являють собою:

- а) власний капітал підприємства;
- б) статутний капітал підприємства;
- в) необоротні активи підприємства;
- г) оборотні активи підприємства.

4. До складу необоротних активів не входять:

- а) нематеріальні активи;
- б) запаси товарно-матеріальних цінностей;
- в) довгострокові фінансові інвестиції;
- г) основні засоби.

5. До оборотних активів не відносяться:

- а) короткострокові фінансові вкладення у векселі інших господарюючих суб'єктів;
- б) заборгованість по заробітній платі перед працівниками підприємства;
- в) заборгованість покупців за продукцію, що відвантажена;
- г) запаси сировини й матеріалів.

б. Необоротні активи підприємства характеризуються такою позитивною рисою:

- а) вони належать до групи важко ліквідних і неліквідних активів;
- б) вони повільно змінюють структуру в короткостроковому періоді, тому важко піддаються фінансовому управлінню;
- в) на них практично не впливає інфляція;
- г) вони підлягають моральному зносу.

7. До якої групи активів підприємства слід віднести персональний комп'ютер:

- а) нематеріальні активи;
- б) основні засоби;
- в) довгострокові фінансові інвестиції;
- г) поточні фінансові інвестиції.

8. Мають високу ліквідність, частина їх знаходиться у вигляді готових засобів платежу:

- а) нематеріальні активи;
- б) основні засоби;
- в) оборотні активи;
- г) необоротні активи.

Тема 5. Фінансові ресурси підприємства

1. Фінансові ресурси підприємства, спрямовані на формування його активів, – це:

- а) власний капітал;
- б) позиковий капітал;
- в) інвестований капітал;
- г) пайовий капітал.

2. Первісна сума власного капіталу підприємства, що формується на початку здійснення господарської діяльності:

- а) основний капітал;
- б) статутний капітал;
- в) оборотний капітал;
- г) резервний капітал.

3. Власний капітал підприємства не може бути поданий у формі:

- а) статутного капіталу;
- б) довгострокових кредитів банків;
- в) резервного капіталу;
- г) пайового капіталу.

4. До складу позикового капіталу не належать:

- а) поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці;
- б) кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги;
- в) пайовий капітал;
- г) довгострокові кредити банків.

5. Фінансова структура капіталу характеризується співвідношенням:

- а) власного і позикового капіталу;
- б) основного і оборотного капіталу;
- в) довгострокових і короткострокових зобов'язань;
- г) капіталу, що інвестований в активи у матеріальній і нематеріальній формах.

6. Найбільш прийнятним є такий алгоритм фінансування активів, відповідно до якого необоротні активи фінансуються за рахунок:

- а) власного капіталу і короткострокових позикових коштів;
- б) власного капіталу і довгострокових позикових коштів;
- в) тільки короткострокових позикових коштів;
- г) тільки довгострокових позикових коштів.

7. Яка з характеристик не може виступати як критерій оптимізації фінансової структури капіталу:

- а) максимізація рівня фінансової рентабельності;
- б) мінімізація рівня фінансових ризиків;
- в) максимізація загальної вартості капіталу;
- г) максимізація рівня капіталовіддачі.

8. Прямий метод розрахунку загальної потреби в капіталі базується на:

- а) розрахунку потреби в необоротних і оборотних активах підприємства;
- б) розрахунку потреби в необоротних активах підприємства;
- в) урахуванні показника капіталомісткості продукції;
- г) урахуванні показника фондомісткості продукції.

Тема 6. Кредитування підприємств

1. Надання позикодавцю коштів у грошовій або іншій формі на встановлений термін за визначених умов є:

- а) консигнація;
- б) кредит;
- в) аваль;
- г) франшиза.

2. Який з наведених видів кредитів не належить до банківського кредиту:

- а) іпотечний;
- б) кредитна лінія;
- в) роловерний кредит;
- г) консигнація.

3. Цей вид кредиту можна одержати під заставу векселів, державних короткострокових облигацій:

- а)) іпотечний;
- б) кредитна лінія;
- в) ломбардний;
- г) роловерний.

4. Що не входить до складу основних кредитних умов під час залучення банківського кредиту:

- а) рівень кредитної ставки;
- б) форма забезпечення кредиту;
- в) визначення ефективних форм андеррайтингу;
- г) умови сплати суми відсотка.

5. Ефективне використання банківського кредиту в довгостроковому періоді можливе за умови:

- а) рівень кредитної ставки має бути нижчим за рівень рентабельності активів;
- б) рівень кредитної ставки має бути вищим за рівень рентабельності активів;
- в) рівень кредитної ставки має дорівнювати рівню рентабельності активів;
- г) рівень кредитної ставки має бути вищим за рівень інфляції.

6. Кредит, що надається підприємству у формі відстрочки платежу за одержані сировину, матеріали чи товари на визначений термін:

- а) банківський кредит;
- б) товарний кредит;
- в) іпотечний кредит;
- г) консорціальний кредит.

7. Одним з критеріїв залучення товарного кредиту є:

- а) зростання середньої вартості позикового капіталу;
- б) зростання середньої вартості власного капіталу;
- в) мінімізація вартості залучення товарного кредиту;
- г) максимізація вартості залучення товарного кредиту.

8. Цей вексель містить обіцянку векселедавця сплатити безпосередньо своєму кредитуру-векселедержателю суму боргу:

- а) простий вексель;
- б) переказний вексель;
- в) тратта;
- г) аваль.

Тема 7. Фінансове забезпечення відтворення основних фондів підприємства

1. Основні засоби - це...

- а) частина матеріальних активів, що багаторазово беруть участь у процесі виробництва;
- б) матеріальні цінності, що використовуються у виробничій діяльності підприємства протягом понад одного календарного року з дня введення їх в експлуатацію, а також предмети вартістю за одиницю понад 500 гривень (за ціною придбання);
- в) матеріальні активи, які тривалий час перебувають у незмінній натурально-речовій формі;
- г) матеріальні цінності, які поступово переносять свою вартість на вироблений продукт.

2. Відтворення основних засобів - це...

- а) процес безперервного поновлення основних виробничих засобів;
- б) заміна окремих зношених частин основних засобів;
- в) придбання нових основних засобів;
- г) заміна зношеного устаткування на нове.

3. Знос основних засобів - це...

- а) втрата вартості основними засобами у процесі їх експлуатації;
- б) заміна зношених основних засобів через капітальне будівництво;
- в) матеріальне зношування окремих елементів основних засобів і заміна їх через капітальне будівництво або капітальний ремонт;
- г) заміна основних засобів унаслідок запровадження нового, більш прогресивного обладнання.

4. Амортизація - це...

- а) процес поступового перенесення вартості основних виробничих засобів і нематеріальних активів з урахуванням витрат на їх придбання, виготовлення або поліпшення;
- б) поступове зниження вартості основних засобів унаслідок їх зносу;
- в) поступове перенесення вартості основних виробничих засобів на вироблену продукцію;
- г) поступове перенесення вартості зносу основних засобів на валові витрати виробництва.

5. Як визначаються суми амортизаційних відрахувань звітного періоду?

- а) множенням середньорічної вартості основних виробничих засобів на норму амортизаційних відрахувань;
- б) множенням балансової вартості основних засобів на норму амортизаційних відрахувань;

- в) множенням балансової вартості основних засобів на початок звітного кварталу на норму амортизаційних відрахувань;
- г) за допомогою застосування норм амортизації балансової вартості груп основних засобів на початок звітного періоду.

6. Капітальні вкладення - це...

- а) витрати на створення нових, реконструкцію й технічне переозброєння діючих основних засобів;
- б) витрати на придбання нових основних засобів і капітальний ремонт діючих основних засобів;
- в) витрати на розширення і реконструкцію діючих виробництв;
- г) витрати на розширене відтворення основних засобів.

7. Назвіть джерела фінансування капітальних вкладень.

- а) прибуток, амортизаційні відрахування, довгострокові кредити банку, іноземні інвестиції;
- б) власні фінансові ресурси, кошти державного і місцевого бюджетів, довгострокові кредити банку;
- в) власні фінансові ресурси; залучені фінансові ресурси; фінансові кошти від продажу цінних паперів, кошти державного і місцевого бюджетів; кошти іноземних інвесторів;
- г) статутний фонд підприємства, фонд нагромадження, фонд матеріального заохочення, інші спеціальні засоби.

8. На що впливає прискорена амортизація основних засобів?

- а) сприяє збільшенню прибутку від реалізації продукції;
- б) призводить до збільшення суми податку на прибуток;
- в) скорочує тривалість експлуатації основних засобів;
- г) прискорює процес формування власних фінансових ресурсів;
- д) збільшує валові витрати і зменшує податок на прибуток.

Тема 8. Грошовий оборот і система грошових розрахунків підприємства

1. Грошовий потік підприємства являє сукупність розподілених у часі:

- а) надходжень грошових коштів, що генеруються у процесі господарської діяльності;
- б) витрачання грошових коштів, що генеруються у процесі господарської діяльності;
- в) надходжень і витрачання грошових коштів, що генеруються у процесі господарської діяльності;
- г) надходжень і витрачання грошових коштів, що генеруються у процесі фінансової діяльності;

2. До потоку грошових коштів, що формується у процесі операційної діяльності, не слід відносити:

- а) грошові платежі постачальникам за товари, роботи, послуги;
- б) кошти, що надходять від продажу товарів і надання послуг;
- в) грошові надходження від емісії акцій;
- г) грошові платежі працівникам підприємства.

3. До потоку грошових коштів, що формується в процесі інвестиційної діяльності, слід відносити:

- а) кошти, що надійшли в результаті утворення боргових зобов'язань;
- б) кошти, що направлені на погашення отриманих позик;
- в) кошти, що надійшли від продажу товарів і надання послуг;
- г) кошти, що надійшли від реалізації необоротних активів.

4. До потоку грошових коштів, що формується в результаті фінансової діяльності, не слід відносити:

- а) грошові кошти, що надійшли від реалізації необоротних активів;
- б) надходження грошових коштів від емісії акцій;
- в) кошти, направлені на погашення отриманих позик;
- г) кошти, що надійшли в результаті утворення боргових зобов'язань.

5. До зовнішніх факторів, що впливають на формування грошових потоків підприємства, не належать:

- а) кон'юнктура товарного ринку;
- б) система оподаткування підприємства;
- в) життєвий цикл підприємства;
- г) кон'юнктура фінансового ринку.

6. До внутрішніх факторів, що впливають на формування грошових потоків підприємства, не належать:

- а) тривалість операційного циклу;
- б) тривалість фінансового циклу;
- в) життєвий цикл підприємства;
- г) кон'юнктура товарного ринку.

7. За рахунок додаткової емісії акцій можна досягти:

- а) зростання обсягу позитивного грошового потоку;
- б) зниження обсягу позитивного грошового потоку;
- в) зниження від'ємного грошового потоку;
- г) розмір грошового потоку залишиться без змін.

8. Безготівкові розрахунки сприяють:

- а) збільшенню витрат виробництва;
- б) зменшенню витрат обігу;
- в) збільшенню витрат обігу;
- г) витрати господарюючого суб'єкта не залежать від виду розрахунку.

Тема 9. Банкрутство і фінансова санація підприємства

1. Банкрутство підприємства визначається як:

- а) неспроможність господарюючого суб'єкта сформувати оборотні активи за рахунок власних коштів;
- б) неспроможність господарюючого суб'єкта забезпечити зростання рентабельності активів підприємства;
- в) неспроможність господарюючого суб'єкта забезпечити зростання ділової активності підприємства;
- г) неспроможність господарюючого суб'єкта задовольнити у визначений термін вимоги кредиторів і виконати зобов'язання перед бюджетом.

2. Банкрутство підприємства найбільш можливе за умови:

- а) недостатності активів у ліквідній формі для покриття поточних зобов'язань;
- б) зростання обсягів емісійної діяльності;
- в) збільшення частки прибутку, що відраховується на сплату податків і інших обов'язкових платежів;
- г) скорочення обсягів інвестиційної діяльності.

3. Зростання частки прибутку, що реінвестується:

- а) сприяє зниженню ймовірності банкрутства;
- б) сприяє зростанню ймовірності банкрутства;
- в) не впливає на ймовірність банкрутства;
- г) для оцінки вірогідності банкрутства означений показник не використовується.

4. Фінансовій стабілізації підприємства в поточному періоді сприятиме:

- а) збільшення суми грошових активів в поточному періоді;
- б) скорочення суми грошових активів в поточному періоді;
- в) зростання поточних фінансових зобов'язань;
- г) зростання довгострокових фінансових зобов'язань.

5. Досягненню фінансової рівноваги сприятиме:

- а) запровадження довгострокових інвестиційних проектів;
- б) придбання значних пакетів фондів і грошових інструментів;
- в) накопичення товарно-матеріальних цінностей;
- г) здійснення заходів щодо зростання чистого доходу й чистого прибутку підприємства і накопичення власних коштів.

6. Економічному зростанню підприємства сприятиме:

- а) зниження рівня рентабельності продажів;
- б) зростання питомої ваги чистого прибутку, що спрямований на виробниче споживання;
- в) уповільнення оборотності активів;
- г) зменшення ефекту фінансового левереджу.

7. Якщо кризовий стан підприємства визначено як тимчасове явище, застосовують санацію без зміни статусу юридичної особи господарюючого суб'єкта, що передбачає:

- а) поглинання підприємства-боржника іншим господарюючим суб'єктом;
- б) перетворення господарюючого суб'єкта на відкрите акціонерне товариство;
- в) передачу підприємства-боржника в оренду;
- г) погашення боргу підприємства-боржника за рахунок коштів бюджету.

8. Ліквідація підприємства передбачає:

- а) припинення діяльності і продаж майна господарюючого суб'єкта;
- б) перетворення господарюючого суб'єкта на відкрите акціонерне товариство;
- в) поглинання підприємства-боржника іншим господарюючим суб'єктом;
- г) передачу підприємства-боржника в оренду.

Тема 10. Фінансовий стан підприємства

1. Дохід від реалізації продукції (товарів, послуг) слід віднести до:

- а) доходу від операційної діяльності;
- б) доходу від інвестиційної діяльності;
- в) доходу від фінансової діяльності;
- г) доходу від надзвичайних подій.

2. Дохід від оренди активів слід віднести до:

- а) доходу від операційної діяльності;
- б) доходу від інвестиційної діяльності;
- в) доходу від фінансової діяльності;
- г) доходу від надзвичайних подій.

3. Дохід, отриманий від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства слід віднести до:

- а) доходу від операційної діяльності;
- б) доходу від інвестиційної діяльності;
- в) доходу від фінансової діяльності;
- г) доходу від надзвичайних подій.

4. Чистий прибуток підприємства (за звичайних умов) буде тим більшим, чим:

- а) більший розмір витрат підприємства від звичайної діяльності;
- б) більший розмір податкових ставок;
- в) більший прибуток від звичайної діяльності;
- г) більший розмір постійних витрат.

5. Прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства, не може бути використано на:

- а) розвиток виробництва;

- б) стимулювання праці робітників;
- в) оплату оренди приміщень;
- г) виплату дивідендів по випущених акціях.

6. Рівень збалансованості окремих структурних елементів активів і капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання відображає:

- а) фінансову структуру;
- б) фінансовий стан;
- в) фінансову гнучкість;
- г) фінансову активність.

7. Характеристикою стабільності фінансового стану підприємства є:

- а) фінансова структура;
- б) фінансова гнучкість;
- в) фінансова стійкість;
- г) фінансова активність.

8. Здатність підприємства своєчасно розраховуватися за своїми фінансовими зобов'язаннями за рахунок грошових коштів і інших ліквідних активів - це:

- а) кредитоспроможність;
- б) платоспроможність;
- в) ліквідність;
- г) фінансова активність.

9. Для оцінки ліквідності балансу необхідно зіставити активи і пасиви підприємства, що згруповані за такими ознаками:

- а) активи за ознакою оборотності, а пасиви – за джерелами формування;
- б) активи за ознакою ліквідності, а пасиви – за терміновістю зобов'язань;
- в) активи за ознакою оборотності, а пасиви – за вартістю залучення;
- г) активи за ознакою ліквідності, а пасиви – за вартістю залучення.

10. Система умов, що визначає здатність підприємства залучати позикові кошти - це:

- а) оборотність;
- б) кредитоспроможність;
- в) платоспроможність;
- г) ліквідність.

11. До зовнішніх чинників, що впливають на фінансову стійкість підприємства, належить:

- а) платоспроможний попит населення;
- б) галузева належність підприємства;
- в) розмір і склад витрат, їх динаміка порівняно з надходженнями грошових коштів;
- г) наявність власних оборотних коштів.

12. До внутрішніх чинників, що впливають на фінансову стійкість підприємства, належить:

- а) платоспроможний попит населення;
- б) рівень інфляції;
- в) кон'юнктура фінансового ринку;
- г) розмір і склад витрат, їх динаміка порівняно з надходженнями грошових коштів.

13. На ці показники слід звернути особливу увагу під час аналізу, планування і прийняття поточних рішень щодо діяльності підприємства:

- а) показники макроекономічного розвитку;
- б) показники галузевого розвитку;
- в) показники світового розвитку;
- г) показники фінансового обліку підприємства.

Тема 11. Фінансовий план підприємства

1. Процес розробки системи фінансових планів за окремими аспектами фінансової діяльності є:

- а) фінансова стратегія;
- б) фінансовий контроль;
- в) фінансове планування;
- г) фінансовий моніторинг.

2. Формування фінансової стратегії і фінансової політики підприємства лежить в площині завдань:

- а) прогнозування фінансової діяльності;
- б) поточного планування фінансової діяльності;
- в) оперативного планування фінансової діяльності.

3. Поточне планування фінансової діяльності передбачає формування:

- а) фінансової стратегії підприємства;
- б) фінансових планів за окремими аспектами фінансової діяльності;
- в) бюджету капітальних витрат і надходжень;
- г) бюджету поточних грошових витрат і надходжень.

4. Оперативне планування фінансової діяльності передбачає формування:

- а) фінансової стратегії підприємства;
- б) фінансових планів за окремими аспектами фінансової діяльності;
- в) балансового плану підприємства;
- г) системи бюджетів.

5. Фінансова стратегія, як система довгострокових цілей фінансової діяльності господарюючого суб'єкта, за інших рівних умов має забезпечувати:

- а) постійне зростання ринкової вартості підприємства;
- б) постійне зниження ринкової вартості підприємства;

- в) постійне зростання середньозваженої вартості капіталу підприємства;
- г) постійне зростання капіталомісткості продукції.

6. Фінансова політика як форма реалізації цільової функції загальної стратегії фінансового розвитку підприємства проводиться:

- а) для здійснення окремого проекту реального інвестування;
- б) для перевірки виконання окремих управлінських рішень у сфері фінансової діяльності;
- в) для здійснення окремої господарської операції;
- г) для визначення і упорядкування діяльності господарюючого суб'єкта по окремих аспектах його фінансового розвитку.

7. У процесі поточного фінансового планування на підприємстві формують:

- а) бюджет капітальних витрат і надходжень;
- б) поточний бюджет;
- в) балансовий план;
- г) стратегічну фінансову модель підприємства.

8. У процесі оперативного планування фінансової діяльності на підприємстві формують:

- а) поточний бюджет;
- б) балансовий план;
- в) стратегічну фінансову модель підприємства;
- г) план формування і використання фінансових ресурсів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс. / Игорь Александрович Бланк. - К.: Эльге, Ника-Центр, 2006.-656 с.
2. Власова Н.О. Фінанси підприємств: Навч. посібник. / Н.О. Власова, О.А. Круглова, Л.І. Безнігова – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 271 с.
3. Гриньова В.М. Фінанси підприємств в схемах: Навчальний посібник. / В. Гриньова, В.Коюда. – Харків: „ІНЖЕК”, 2003. – 192 с.
4. Гриньова В. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / В. Гриньова, В.Коюда, М-во освіти і науки України, ХДЕУ. - Харків: ВД ІНЖЕК , 2004. - 431 с.
5. Зятковський І. Фінанси підприємств: Навч. посібник для студ. економічн. спец. Вузів / Ігор Зятковський. - 2-е вид., перероб. і доп.. - К.: Кондор, 2003. - 362 с.
6. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. / Валерий Викторович Ковалев – М.: Финансы и статистика, 1999. – 512 с.
7. Ковалев В.В. Сборник задач по финансовому анализу: Учебн. пособие. / Валерий Викторович Ковалев - М.: Финансы и статистика, 2003. - 149с.
8. Кононенко О. Читаем финансовую отчетность. / О. Кононенко - Харьков: Фактор, 2000. - 96с.
9. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування. / Г.О. Крамаренко– Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с.
10. Партин Г.О. Фінанси підприємств: Навч. посібник / Г.О. Партин, А.Г. Загородній – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2006. – 379 с.
11. "Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 2 «Баланс»: Затверджено наказом № 87 Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р.

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 3 «Звіт про фінансові результати»: Затверджено наказом № 87 Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р.
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 4 «Звіт про рух грошових коштів»: Затверджено наказом № 87 Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р.
14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 5 «Звіт про власний капітал»: Затверджено наказом № 87 Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р.
15. Про Примітки до річної фінансової звітності: Наказ № 302 Міністерства фінансів України від 29 листопада 2000 р.
16. Подольська В. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник/ Валентина Подольська, Олена Яріш. - К.: Центр навч. літератури, 2007. – 487 с.
17. Прокопенко І.Ф., Ганін В.І., Петряєва З.Ф. Курс економічного аналізу: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. І.Ф. Прокопенка.- Харків: Легас, 2004. - 384с.
18. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: Учебник для вузов Изд. 4-е, перераб., доп. / Г.В.Савицкая. – М.: Инфра-М, 2008. – 512 с.
19. Слав'юк Р. Фінанси підприємств: Навч. посібник / Ростислав Слав'юк. - 3-є вид., переробл. і доп.. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 459 с.
20. Фінанси підприємств: Підручник / Авт. кол.: А.М. Поддєрьогін (керівн.), Л.Д. Буряк, Г.Г. Нам і ін. - 3-є вид., перероб. і доп.. - К.: КНЕУ, 2000. - 458 с.
21. Фінансова діяльність підприємства: Підручник / О.М. Бандурка, М.Я. Коробов, П.І. Орлов, К.Я. Петрова. - К.: Либідь, 2002.- 384с.
22. Філімоненков О. Фінанси підприємств: Навч. посібник / Олександр Філімоненков. - 2-ге, вид., перероб. і доп. - К.: Кондор, 2005. – 397 с.
23. Хелферт Э. Техника финансового анализа. / Э. Хелферт - М.: Аудит, ЮНИТИ, 2003. - 640.

ДОДАТОК А

(обов'язковий)

Приклад оформлення титульного аркуша контрольної роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

Кафедра обліку і аудиту

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни

"ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ"

НА ТЕМУ

«Аналіз фінансової звітності підприємств»

Викладач

Студент

Група

Варіант _____

за списком

номер залікової книжки

підпис

Харків – 20__

Баланс підприємства (Форма № 1)

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	?	?
первісна вартість	011	6Д	8А
накопичена амортизація	012	1А	1Б
Незавершене будівництво	020	-	-
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	?	?
первісна вартість	031	2АВС	2БАС
знос	032	15%	15%
Довгострокові біологічні активи:			
справедлива (залишкова) вартість	035		
первісна вартість	036		
накопичена амортизація	037		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	1Б0	1Д0
інші фінансові інвестиції	045	А5	Д2
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	2Д4	2А5
Справедлива (залишкова) вартість інвестиційної нерухомості	055		
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	056		
Знос інвестиційної нерухомості	057		
Відстрочені податкові платежі	060	2Б	2А
Гудвіл	065		
інші необоротні активи	070	Д3	ЗД
Усього за розділом I	080	?	?
II Оборотні активи			
Виробничі запаси			
Поточні біологічні активи	110	5АБ	7СД
незавершене виробництво	120	2Д0	3Б5
готова продукція	130	1С5	1А7
товари	140	9Б	10А
Векселі одержані	150	3Б0	А25
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	?	?
первісна вартість	161	7Б	9Д
резерв сумнівних боргів	162	15	21
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170	2Б	3А
за виданими авансами	180	4А	5Д
з нарахованих доходів	190	-	-
за внутрішніми розрахунками	200	6С	Д2
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	А5	Б7
Поточні фінансові інвестиції	220	1Д0	1Б0
Грошові кошти і їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	1А5	1Б2
в іноземній валюті	240	Д3	2С
Інші оборотні активи	250	Б3	Д4
Усього за розділом II	260	?	?
III Витрати майбутніх періодів	270	3А5	4Б7
IV. Необоротні активи і групи вибуття	275		
БАЛАНС	280	?	?

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I Власний капітал			
Статутний капітал	300	2Д%	2Д%
Пайовий капітал	310	-	-
Додатковий вкладений капітал	320		
Інший додатковий капітал	330	-	-
Резервний капітал	340	2%	3%
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	А%	Б%
Неоплачений капітал	360	-	-
Вилучений капітал	370	-	-
Усього за розділом I	380	?	?
II Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	Б%	А%
Інші забезпечення	410	-	-
Цільове фінансування	420	-	-
Усього за розділом II	430	?	?
III Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	решта	решта
Довгострокові фінансові зобов'язання	450	Д%	3%
Відстрочені податкові зобов'язання	460	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	470	А%	Д%
Усього за розділом III	480	?	?
IV Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	4%	А%
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	-	-
Векселі видані	520	5%	3%
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	4,5%	Б%
Прострочені зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	-	-
з бюджетом	550	-	-
з позабюджетних платежів	560	4%	6%
зі страхування	570	-	-
з оплати праці	580	-	-
з учасниками	590	-	-
із внутрішніх розрахунків	600	2%	1%
Інші поточні зобов'язання	610	-	-
Усього за розділом IV	620	?	?
V Доходи майбутніх періодів			
БАЛАНС	640	-	-

Звіт про фінансові результати

	Код рядка	За звіт- ний період	За по- передній період
1	2	3	4
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	8БД	9ДА
Податок на додану вартість	015	?	?
Акцизний збір	020	3А	4Б
Інші вирахування з доходу	030	-	-
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	?	?
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	3АС	2ДС
Валовий:			
прибуток	050	?	?
збиток	055		
Інші операційні доходи	060	6Д	7А
Адміністративні витрати	070	9А	8Б
Витрати на збут	080	3С	2Д
Інші операційні витрати	090	3А	4Б
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	100	?	?
збиток	105		
Дохід від участі в капіталі	110	А9	Б7
Інші фінансові доходи	120	С+Д	А+Б
Фінансові витрати	140	4Д	5Б
Витрати від участі в капіталі	150	-	-
Інші витрати	160	-	-
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	?	?
збиток	175		
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	?	?
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190	?	?
збиток	195		
Надзвичайні:			
доходи	200	-	-
витрати	210	-	-
Чистий:			
прибуток	220	?	?
збиток	225		

РОЗРАХУНОК ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ

№ п/ п	Назва критерію оцінки		Формула розрахунку	
	Загальноприйняте	Синоніми	Згідно форм фінансової звітності	Загальна
ПОКАЗНИКИ ЛІКВІДНОСТІ				
1	Розмір оборотного капіталу Показує величину власного капіталу, що є джерелом покриття поточних активів	Розмір робочого капіталу Чистий оборотний капітал	Форма 1 (ряд. 260 + ряд. 270) - (ряд. 620+ ряд. 630)	Па-Пз Па - вартість поточних активів, Пз - сума поточних зобов'язань
2	Поточна ліквідність Дозволяє визначити у скільки разів поточні активи перевищують поточні зобов'язання	Загальна ліквідність Коефіцієнт покриття	Форма 1 (ряд. 260 + ряд. 270) / (ряд. 620+ ряд. 630)	Па/Пз
3	Проміжна ліквідність Дозволяє визначити ступінь погашення поточних зобов'язань за рахунок грошових коштів та дебіторської заборгованості		(A1 + A2) / Пз де A1 = ряд.220+ряд.230 +ряд.240 A2 = 160+170+180+ +190+200+210	(Ашл + ДЗ) / Пз де Ашл - швидколіквідні активи; ДЗ – дебіторська заборгованість
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності Відношення найбільш ліквідних активів компанії до короткострокових зобов'язань	Миттєва ліквідність Критична ліквідність	Форма 1 A1/ряд.620	Ашл/Пз
5	Маневреність власного капіталу Відображає частку власних оборотних активів у висланому капіталі		Форма 1 (ряд. 260 + ряд. 270) - (ряд. 620+ ряд. 630) / ряд. 380	ЧОК/ВК ЧОК – чистий оборотний капітал; ВК – власний капітал
ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ				
Оцінка стану власного капіталу				
5	Фінансова стабільність Показує чи досить у підприємства власних коштів для покриття всіх зобов'язань	Коефіцієнт фінансування Коефіцієнт фінансового левереджу	Форма 1 (Ряд.380+ряд.430) / (ряд.480+ряд.620 +ряд.630)	ЗК / СК де ЗК – позиковий капітал

№ п/ п	Назва критерію оцінки		Формула розрахунку	
	Загальноприйняте	Синоніми	Згідно форм фінансової звітності	Загальна
6	Фінансова незалежність Відображає частку власників підприємства у загальній сумі коштів, вкладених у його діяльність	Фінансова автономія Коефіцієнт автономії Коефіцієнт концентрації власного капіталу	(ряд.380+ряд.43 0) / ряд.640	ВК/Вб де Вк - власний капітал Вб - валюта балансу
Оцінка стану запозиченого капіталу				
7	Коефіцієнт фінансової залежності	Борговий коефіцієнт Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	(ряд.480+ряд.62 0+ +ряд.630) / ряд.640	ЗК / Вб
Оцінка власних оборотних коштів				
8	Забезпеченість поточної діяльності власними коштами Показує частку власного капіталу, що припадає на оборотні активи		(ряд.380+ряд.43 0) -ряд. 080/ (ряд.260+ряд.27 0)	(Вк-На) /Оа Вк - власний капітал На - балансова вартість необоротних активів Оа- вартість оборотних активів
РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ МАЙНОВОГО СТАНУ				
9	Коефіцієнт придатності основних коштів		Ряд.030/ряд.031	Вз/Вп Вз- залишкова вартість Вп - первісна вартість
10	Коефіцієнт зносу основних коштів		Ряд.032/ряд.031	З/Вп З-знос Вп - первісна вартість
11	Коефіцієнт відновлення основних коштів		Гр. 5ряд. 260 ф.5/ ряд.031	Вп(пп)/Вп(кп) Пстп - первісна вартість ОЗ, що надійшли за поточний період, Пстк - первісна

№ п/ п	Назва критерію оцінки		Формула розрахунку	
	Загальноприйняте	Синоніми	Згідно форм фінансової звітності	Загальна
				вартість ОЗ на кінець періоду
12	Коефіцієнт вибуття основних коштів		По даним ф.5/ ряд.031	Пств/Пстн Пств - первісна вартість ОЗ, що вибули за період, Пстк - первісна вартість ОЗ на початок періоду
Оцінка ефективності використання майна				
13	Фондовіддача Показує скільки продукції припадає на кожну гривню вартості ОЗ		За даними бухгалтерського обліку / ряд. 031- невиробнича частина ОЗ	Впр/Вовф Впр- обсяг випуску продукції Вовф - середньорічна вартість основних виробничих фондів
14	Фондоємність Показник зворотний фондovіддачі			Вовф/ Впр ОПФ - середньорічна вартість основних виробничих фондів Впр - обсяг випуску продукції
15	Фондоозброєність Показує середню вартість одного робочого місця, рівень його технічної оснащеності		ряд.031- невиробнича частина ОЗ / По таблицю обліку робочого часу	Вовф/ Чпр(со) Вовф - середньорічна вартість основних виробничих фондів Чпр(со) - середньо облікова чисельність працівників
16	Матеріалоємність			М/Впр М - вартість сировини й матеріалів, які

№ п/п	Назва критерію оцінки		Формула розрахунку	
	Загальноприйняте	Синоніми	Згідно форм фінансової звітності	Загальна
				витрачені на випуск реалізованої продукції Впр - обсяг випуску продукції
ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ				
17	Оборотність активів		Стр.035 ф.2/ [(ОКн+ОКк) /2]	ЧД/Ок ЧД - чистий дохід Ок - середня сума залишків оборотних коштів
18	Оборотність дебіторської заборгованості Показує скільки разів протягом періоду обсяги надходжень від реалізації перевищують середній залишок дебіторської заборгованості		Ряд.035 ф.2/ [(ряд.160 грф.3 ф.1+ряд.160гр.4 ф.1) /2]	ЧД/ДЗ ЧД - чистий дохід ДЗ - середня сума залишків дебіторської заборгованості
19	Строк погашення дебіторської заборгованості Дозволяє зробити висновки про ефективність кредитного контролю з боку підприємства, яке відвантажує товари або продукцію, виконує роботи чи надає послуги	Період збору дебіторської заборгованості	[(стр.160грф.3 ф.1+ряд. 160гр. 4 ф.1) /2]*n / Ряд.035 ф.2	ДЗ*n / ЧД ДЗ - середня сума залишків дебіторської заборгованості ЧД - чистий дохід n - кількість днів в аналізованому періоді
20	Оборотність кредиторської заборгованості Показує скільки разів протягом періоду обсяги закупівель перевищують середній залишок кредиторської		Чисельник формули визначається за даними бухгалтерського обліку, знаменник – дані ряд. 530 за	Вм/ КЗ Вм - матеріальна складова витрат на виробництво продукції КЗ - середня кредиторська заборгованість за

№ п/п	Назва критерію оцінки		Формула розрахунку	
	Загальноприйняте	Синоніми	Згідно форм фінансової звітності	Загальна
	заборгованості		аналогією з визначенням середньої дебіторської заборгованості	поставки
21	Строк погашення зобов'язань за поставки Показує середню кількість днів, які необхідні підприємству для розрахунків з постачальниками і іншими суб'єктами, що обслуговують поточну діяльність підприємства щодо матеріальних придбань		За аналогією з показником 19	$KЗ * n / Вм$ КЗ - середня сума залишків кредиторської заборгованості Вм - матеріальна складова витрат на виробництво продукції n - кількість днів в аналізованому періоді
22	Продуктивність праці Відображає частку створеної підприємством вартості, що припадає на кожного працівника		(Ряд.240ф.2+ ряд. 250ф.2+ ряд.260ф.2+ ряд.100ф.2) / за даними табельного обліку	$ДВ / Чпр(со)$ ДВ - додана вартість, створена або реалізована за період Чпр(со) - середньо облікова чисельність працівників
23	Коефіцієнт продуктивності Відображає частку створеної вартості, що припадає на кожну гривню витрат на робочу силу		(Ряд.240ф.2+ ряд. 250ф.2+ ряд.260ф.2+ ряд.100ф.2) / ряд.240ф.2+ряд. 250ф.2	$ДВ / Врс$ ДВ - додана вартість, створена або реалізована за період Врс - витрати на робочу силу
24	Коефіцієнт стабільності економічного росту Показує якими в середньому темпами може розвиватися економічний потенціал підприємства, не змінюючи при цьому сформоване співвідношення між		Ряд.220- (ряд.300ф.2*ряд. 340ф.2) / (ряд.380гр.3ф.1+ Ряд.380гр.4ф.1) /2]	$(ЧП - Д) / Вк$ ЧП - чистий прибуток Д - дивіденди Вк - власний капітал (середня величина)

№ п/п	Назва критерію оцінки		Формула розрахунку	
	Загальноприйняте	Синоніми	Згідно форм фінансової звітності	Загальна
	різними джерелами фінансування, рентабельністю, дивідендною політикою і інш.			
25	Тривалість операційного циклу		Визначається як сума тривалості обороту запасів і тривалості обороту дебіторської заборгованості	Тоз+Тодз Тоз - тривалість обороту запасів Тодз - тривалість обороту дебіторської заборгованості
26	Тривалість фінансового циклу			Тоз+Тодз-Токз Тоз - тривалість обороту запасів Тодз - тривалість обороту дебіторської заборгованості Токз - тривалість обороту кредиторської заборгованості
ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ				
27	Прибуток на капітал Визначає продуктивність усього капіталу (всіх ресурсів) підприємства, незалежно від джерел його походження	Капіталовіддач а Рентабельність активів Загальна рентабельність підприємства	Ряд. 220ф.2/стр.280ф. 1*100%	П/Вб*100% П - прибуток Вб - валюта балансу (середнє значення)
28	Прибуток на власний капітал Показує рентабельність інвестицій у підприємство його власників	Капіталовіддач а Рентабельність чистих активів Рентабельність власного капіталу	Ряд. 220ф.2/стр.380ф. 1*100%	П/Вк*100% П- прибуток Вк - власний капітал (середнє значення)

№ п/ п	Назва критерію оцінки		Формула розрахунку	
	Загальноприйняте	Синоніми	Згідно форм фінансової звітності	Загальна
29	Рентабельність виробництва Показує розмір прибутку на кожен вкладений гривню	Рентабельність витрат Окупність витрат		$P/V_v * 100\%$ П- прибуток V _v - витрати на виробництво
30	Рентабельність продажів Характеризує прибутковість підприємства на кожен гривню обсягу продаж		Ряд.100ф.2/ряд.0 35ф.2*100%	$P/ND * 100\%$ П- прибуток від продажів НД - нетто-доходи від продажів
ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ				
31	Прибуток на акцію (EPS) Відношення чистого прибутку, зменшеної на величину дивідендів по привілейованих акціях, до загального числа звичайних акцій			$EPS = ЧП / K_a$ ЧП - чистий прибуток, зменшений на величину дивідендів по привілейованих акціях K _a - загальне число звичайних акцій
32	Дивіденди на одну акцію		Визначається розподілом загальної суми оголошених за результатами періоду дивідендів на кількість простих акцій, по яким виплачуються дивіденди	D / K_a Д - дивіденди K _a - загальне число звичайних акцій

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МОМОТ Тетяна Валеріївна,

КАДНИЧАНСЬКИЙ Микола Вікторович

Методичні вказівки до практичних занять, самостійної роботи та виконання розрахункової роботи з дисципліни «**Фінанси підприємства**» (для студентів 4 курсу напрямку підготовки (0502) 6.030601 «Менеджмент» (МО, ММТ, МОМГ, МОМС, МГКТС) заочної форми навчання)).

Відповідальний за випуск *Т. В. Момот*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *М. В. Кадничанський*

План 2009, поз. 442 М

Підп. до друку 25.11.10

Друк на ризографі.

Зам.№

Формат 60x84/1/16

Ум. друк. арк. 2,4

Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rektorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731

від 19.12.2001